

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการ

การวิจัยรูปแบบกิจกรรมเสริมทักษะการจัดการตนเองเพื่อสุขภาวะ ด้วยกระบวนการ ๔ อ.สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ ทต.ตลาดใหญ่ จ.เชียงใหม่ ครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลองร่วมกับเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม(Participatory Action Research) มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัยทั้งในส่วนของประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ การรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

แบบวิจัย เป็นการวิจัยเชิงทดลองร่วมกับเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ขั้นตอนการดำเนินการจำแนกเป็น ๒ ระยะ คือ

ระยะที่ ๑ การศึกษาสถานภาพ ศักยภาพ และแนวทางการพัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมทักษะการจัดการตนเองเพื่อสุขภาวะ ด้วยกระบวนการ ๔ อ.สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ

๑. จัดประชุมเพื่อเตรียมความพร้อมทีมปฏิบัติการ ชี้แจงรายละเอียด วัตถุประสงค์โครงการ และประสานองค์กรในพื้นที่เพื่อรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นและสร้างความชัดเจนในการทำแผนปฏิบัติการร่วมกับองค์กรท้องถิ่นและเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

๒. จัดประชุมปฏิบัติการจัดทำแผนปฏิบัติการศึกษาสถานการณ์ปัญหา และการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมบนฐานข้อมูลจากการทบทวนสถานการณ์ปัญหาและแบบปฏิบัติที่ดี

๓. ปฏิบัติการศึกษสถานภาพและแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการกิจกรรมเสริมทักษะการจัดการตนเอง เพื่อการสร้างเครือข่ายการจัดทำคู่มือ เครื่องมือ และสื่อการเรียนรู้ ขององค์กรท้องถิ่นและเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

๓.๑ เตรียมความพร้อมผู้ร่วมโครงการทั้งในส่วนของผู้สูงอายุในพื้นที่ที่ร่วมโครงการและแกนนำองค์กรที่เกี่ยวข้องโดยจัดประชุมปฏิบัติการเสริมประสบการณ์สำหรับแกนนำการเปลี่ยนแปลงในสาระการเรียนรู้ที่ต้องใช้ในการปฏิบัติการตามแผนที่กำหนดร่วมกัน

๓.๒ ปฏิบัติการศึกษข้อมูลบริบทชุมชน สถานการณ์ปัญหา และแนวทางพัฒนารูปแบบกิจกรรมการจัดการตนเอง โดยศึกษาจากเอกสารงานวิจัย สัมภาษณ์ สังเกตแบบมีส่วนร่วม และจัดการความรู้จากแบบปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้วยความร่วมมือขององค์กรท้องถิ่นและเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

๓.๓ ศึกษาจากแบบปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการพัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมทักษะการจัดการตนเองและสื่อการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ โดยองค์กรท้องถิ่นและเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มศักยภาพแกนนำ และนำแนวทางการปฏิบัติมาปรับใช้กับบริบทของชุมชน

๓.๔ จัดเวทีเสวนาเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา ศักยภาพจุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหา อุปสรรค ด้าน การพัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมทักษะการจัดการตนเองและสื่อการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ

๓.๕ ประชุมปฏิบัติการตรวจสอบความสมบูรณ์ของผลการศึกษาในข้อ ๓.๒-๓.๔ ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นแนวทางการสืบทอดและพัฒนาและแนวทางพัฒนารูปแบบกิจกรรม เพื่อออกแบบกิจกรรมเสริมทักษะการจัดการตนเองเพื่อสุขภาวะผู้สูงอายุ

๔. ประชุมปฏิบัติการออกแบบกิจกรรมเสริมทักษะการจัดการตนเอง ที่เน้นการปฏิบัติจากการบูรณาการงานกับพันธกิจปกติขององค์กรท้องถิ่นและเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง โดยใช้ข้อมูลจากผลการศึกษาในข้อ ๓ รวมทั้งจัดทำคู่มือ เครื่องมือที่เกี่ยวข้อง การวางแผนติดตาม ประเมินเสริมพลังด้วยระบบออนไลน์

๔.๑ ยกร่างรูปแบบกิจกรรมเสริมทักษะการจัดการตนเองและแผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือและเครื่องมือที่เกี่ยวข้อง โดยใช้ข้อมูลจากการศึกษา แนวคิดทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๔.๒ การวางระบบการติดตามประเมินเสริมพลังด้วยระบบออนไลน์

๕. ตรวจสอบความสมบูรณ์รูปแบบกิจกรรมเสริมทักษะการจัดการตนเองและจัดทำแผนปฏิบัติการ รวมทั้งคู่มือ สื่อการเรียนรู้และเครื่องมือที่เกี่ยวข้อง

ระยะที่ ๒ พัฒนาและทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมทักษะการจัดการตนเองเพื่อสุขภาวะ ด้วยกระบวนการ ๔ อ. สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ

๑. ทดลองปฏิบัติตามรูปแบบกิจกรรมเสริมทักษะการจัดการตนเองเพื่อสุขภาวะด้วยกระบวนการ ๔ อ. สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ โดยวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีประสบการณ์ความสำเร็จด้านสุขภาวะ

๒. สรุปผลการดำเนินงาน ร่วมกันวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงาน ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อใช้ผลปรับปรุง

๓. ประเมินผลจากการดำเนินงานและเขียนรายงานเพื่อการเผยแพร่ ขยายผล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เทศบาลตลาดใหญ่ จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ แกนนำองค์กรหลักที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการและสามารถร่วมกิจกรรมกับภาคีเครือข่ายได้ตามแผนปฏิบัติการของโครงการอย่างน้อยหมู่บ้านละ ๘ คน รวมกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากรแกนนำและที่สมัครใจร่วมกิจกรรมกับภาคีเครือข่ายที่เป็นองค์กรสนับสนุนได้ตามแผนมีจำนวน ๔๐ คน สำหรับข้อมูลองค์กรหลักและองค์กรสนับสนุนมีรายละเอียด ดังนี้

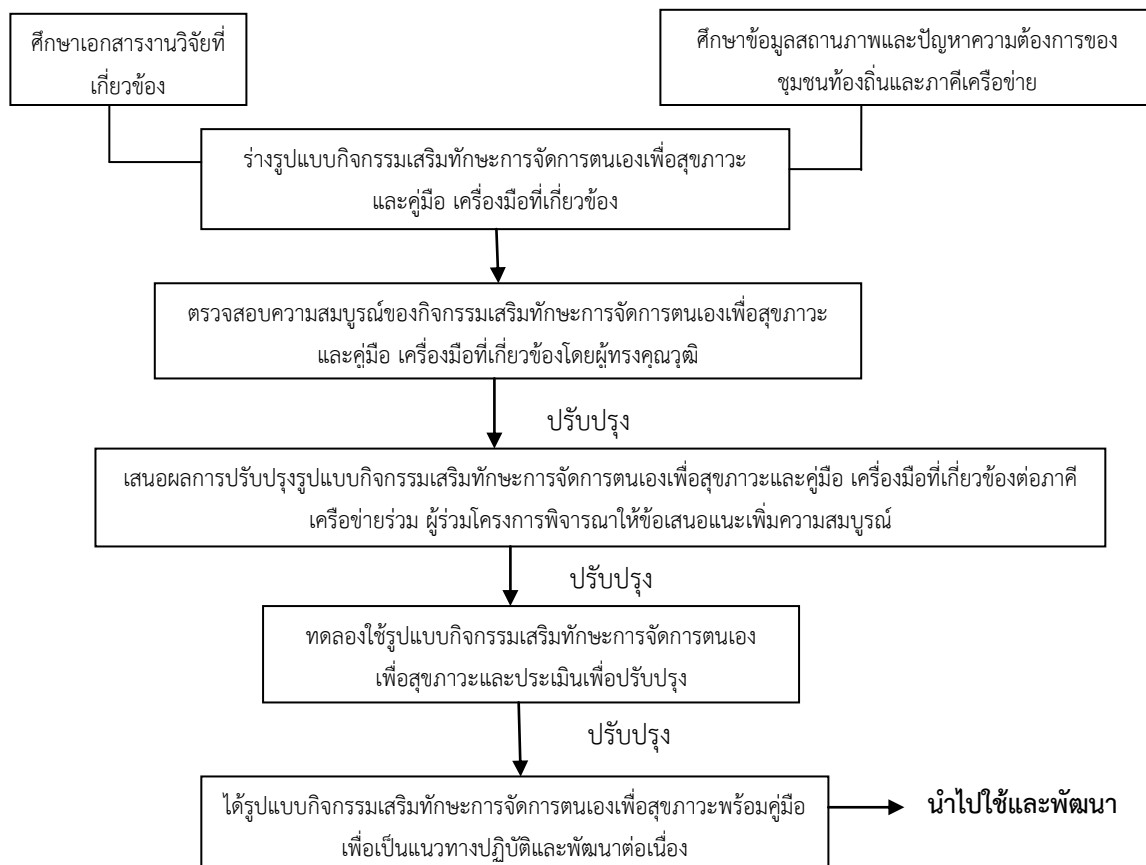
๑. **องค์กรหลัก** ได้แก่ แกนนำผู้สูงอายุ ซึ่งได้จากการรับสมัครแกนนำผู้สูงอายุ ที่สนใจร่วมโครงการ จากพื้นที่แต่ละหมู่บ้านที่เป็นกลุ่มเป้าหมายโดยผ่านการประสานความร่วมมือจากเขตพื้นที่และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมจำนวน ๕ หมู่บ้าน

๒. **องค์กรสนับสนุน** ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) กลุ่มอาสาสมัคร(อสม.) แกนนำกลุ่มผู้ทรงภูมิปัญญาในชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และแหล่งเรียนรู้ชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑. การพัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมทักษะการจัดการตนเองเพื่อสุขภาวะ ด้วยกระบวนการ ๔ อ. สำหรับกลุ่มผู้สูงวัย ทต.ตลาดใหญ่ จ.เชียงใหม่ ขั้นตอนดำเนินการโดยต่อยอดจากผลการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและข้อมูลจากผู้มีประสบการณ์ความสำเร็จโดยสรุปแสดงดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ ๑ ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมทักษะการจัดการตนเองเพื่อสุขภาวะ ด้วยกระบวนการ ๔ อ. สำหรับกลุ่มผู้สูงวัย ทต.ตลาดใหญ่ จ.เชียงใหม่

๒. การสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูล ที่สำคัญได้แก่ การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การจัดสนทนากลุ่ม และการประชุม เครื่องมือรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินเสริมพลังองค์กรชุมชนจัดการตนเอง และแบบประเมินผลความพึงพอใจ ซึ่งดำเนินการสร้างโดยการยกร่างเครื่องมือจากผลการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและตรวจสอบความตรง(Content analysis) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

การรวบรวมข้อมูล

๑. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๒. การสัมภาษณ์ระดับลึก (In-depth Interview) จากผู้รู้ (Key informant)
๓. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) จากพฤติกรรมการปฏิบัติงาน
๕. การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)
๖. การสอบถามความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้ร่วมกิจกรรมทุกครั้งเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการประเมินและพัฒนา
๗. การทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้ร่วมโครงการและการทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียนในการทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมทักษะการจัดการตนเองเพื่อสุขภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้สถิติเชิงบรรยายสำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ และวิเคราะห์เนื้อหาในส่วนที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ

เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ

๑. เกณฑ์ระดับคุณภาพจากการประเมินมาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับ

ค่าเฉลี่ยคะแนนตั้งแต่ ๔.๕๐ ขึ้นไป	หมายถึง	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยคะแนนตั้งแต่ ๓.๕๐ - ๔.๔๙	หมายถึง	มาก
ค่าเฉลี่ยคะแนนตั้งแต่ ๒.๕๐ - ๓.๔๙	หมายถึง	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยคะแนนตั้งแต่ ๑.๕๐ - ๒.๔๙	หมายถึง	น้อย
ค่าเฉลี่ยคะแนนต่ำกว่า ๑.๕๐	หมายถึง	น้อยที่สุด
๒. เกณฑ์ระดับคุณภาพจากค่าคะแนนร้อยละ

ค่าคะแนนร้อยละ ๘๕ ขึ้นไป	หมายถึง	ดีมาก
ค่าคะแนนร้อยละ ๘๐ - ๘๔	หมายถึง	ดี

ค่าคะแนนร้อยละ ๖๐ - ๗๙	หมายถึง	ปานกลาง
ค่าคะแนนร้อยละ ๕๐ - ๕๙	หมายถึง	ควรปรับปรุง
ค่าคะแนนร้อยละต่ำกว่า ๕๐	หมายถึง	ควรปรับปรุงอย่างยิ่ง